

Magdošková, A. (2019). *Metamorfózy waldorfskej materskej školy*. Prešov: Rokus.

Publikace *Metamorfózy waldorfskej materskej školy* na téměř osmdesáti stranách popisuje obecné principy waldorfské pedagogiky, její hlavní myšlenky, historii waldorfských škol a činitele waldorfských mateřských škol, což je základ, který najdeme v dříve vydaných publikacích (Grecmanová & Urbanovská, 1996; Rýdl, 1994; Grunelius, 1992). Čím však kniha Anny Magdoškové hned při zběžném prolistování obohacuje dosavadní poznání waldorfské pedagogiky v československém prostředí, je podkapitola zaměřená na historii a vývoj waldorfských škol na Slovensku a poslední ze tří kapitol, která se věnuje detailnímu popisu košické mateřské školy, v níž autorka publikace působí.

V první krátké kapitole s názvem *Charakteristika waldorfské školy*, se autorka stručně věnuje vzniku a vývoji waldorfských škol na pozadí mezinárodního vývoje reformně pedagogického hnutí. Vychází z publikací K. Rýdla (1994), F. Carlegrena (1991), R. Steinera (1993, 2003, 2005) a dalších a popisuje plynule a velmi srozumitelným jazykem i složitější Steinerovy antroposofické myšlenky týkající se cíle a smyslu výchovy a vzdělávání dítěte v předškolním prostředí.

V druhé části kapitoly autorka popisuje současnost waldorfských škol – poskytuje přehledné tabulky s údaji o vývoji počtu waldorfských škol ve světě a o počtu škol a žáků waldorfských škol v jednotlivých zemích, a to aktuálně k předloňskému roku

u počtu žáků a loňskému roku u počtů škol v jednotlivých zemích. Zároveň autorka poskytuje údaje o počtech waldorfských mateřských škol v České republice tak, jak je uvádí Asociace waldorfských škol ČR. Autorka dále uvádí aktuální informace týkající se podmínek pro získání označení Waldorfská škola a nastiňuje funkci a význam mezinárodních koordinačních center waldorfských škol. V další části publikace, která určitě potěší kriticky naladěné čtenáře, autorka přináší souhrn nejčastějších výhrad k waldorfské pedagogice.

Konec první kapitoly autorka zasvětila nastínění situace dosavadního vývoje waldorfského školství na území Slovenska – popisuje první celostátní kurz waldorfské pedagogiky z počátku 90. let, první mateřské školy s prvky waldorfské pedagogiky a posléze experimentální základní školy s prvky waldorfské pedagogiky, činnost slovenské asociace waldorfských škol a vývoj situace waldorfské pedagogiky na území Slovenska do současnosti.

Druhá kapitola s názvem *Waldorfská mateřská škola a její činitele* se zaměřuje na jednotlivé činitele působící ve waldorfské mateřské škole. Mezi tyto činitele autorka zahrnuje: *dítě, učitele, prostředí a činnosti*, přičemž každému činiteli věnuje dostatečný prostor k zachycení jeho podstaty a funkce ve waldorfské mateřské škole.

Dítě, jako jeden z ústředních činitelů waldorfské mateřské školy, je definováno z pohledu kvality dětství a vývojových

fází, popsaných R. Steinerem. Autorka se zabývá detailní analýzou smyslového vývoje dítěte, poukazuje na napodobování jako fenomén předškolního věku, zmiňuje se o konstituční typologii, citovém rozvoji dítěte, hře coby základní potřebě dítěte tohoto věku, vyzdvihuje pohádky jako důležitý prvek tohoto období vývoje dítěte a nezapomíná ani na typický prvek waldorfské pedagogiky, kterým je rytmus a koncepční úsilí o harmonický rozvoj dítěte. Vzhledem k povaze waldorfské pedagogiky autorka staví do popředí povinnost předškolní pedagogiky vůči dítěti, kterou je umožnit dítěti cítit, že svět je dobrý (ve smyslu „morální“).

Role *učitele* jako dalšího z činitelů je autorkou vymezena především prostřednictvím myšlenek R. Steinera a neopomíjí Steinerem uváděné základní charakteristiky učitele. Obdobně výstižně je popsáno také *prostředí*, které je výrazným specifickým waldorfských škol jakéhokoli stupně, přičemž tato podkapitola je vhodně doplněna ilustračními fotografiemi z waldorfských mateřských škol. V *činnostech* se autorka věnuje výtvarnému umění (kreslení, malování a modelování), přičemž klade důraz na Steinerovo, resp. antroposofické pojetí uměleckých činností v předškolním věku; eurytmii, která je velmi specifickou a obtížně popsatelnou, stejně jako pochopitelnou oblastí waldorfské pedagogiky, přestože je její nedílnou součástí. Dále popisuje smysl pracovních činností (domácí práce, ruční práce a řemesla), specifika a funkci hry, zabývá se smyslem rytmicko-pohybového kruhu i pobytu venku, rolí pohádek v předškolním věku a neopomíjí

pro waldorfskou pedagogiku typické slavnosti.

Zmíněné činitele waldorfské mateřské školy autorka doplňuje podkapitolou o waldorfské mateřské škole v Holandsku. Na základě vlastního pozorování popisuje školku z hlediska exteriéru, interiéru a režimu dne. Pozorování je popsáno přehledně a výstižně. Domnívám se, že tuto kapitolu by možná bylo vhodnější v rámci zachování tematické celistvosti zařadit do kapitoly reflektující vlastní zkušenosti autorky, kterým je věnována poslední kapitola, popřípadě ji zařadit jako samostatnou kratší kapitolu na závěr publikace.

Poslední, třetí kapitola, která nese název *Naše mateřská škola*, se – jak napovídá již název – zabývá popisem jedné ze slovenských waldorfských mateřských škol. Autorka v ní čtenáře seznamuje s procesem zahájení činnosti košické školky a s proměnami, k nimž docházelo během jejího vývoje. Ve zbývající části kapitoly autorka postupuje od největší časové jednotky k nejmenší, když barvitě popisuje koloběh roku v mateřské škole (počínaje koncem srpna a konče letním slunovratem), režim školky a slavností podle ročních období a měsíců (a to včetně témat a činností, které učitelé ve školce s dětmi dělají), aby pak v další podkapitole přešla k týdennímu režimu mateřské školy, přičemž popisuje (a opět doplňuje názornými ilustracemi) umělecké činnosti, které se opakují každý týden v jednotlivé dny, což znovu poukazuje na rytmus, který je významným specifikem waldorfských mateřských škol. Obrázky text vhodně ilustrují a napomáhají čtenářově představivosti. Na závěr autorka popisuje běžný den v mateřské škole, čímž

čtenáři umožňuje nahlédnout „pod pokličku“ školky a představit si v živých barvách, co děti, které školku navštěvují, každý den prožívají.

Kniha Anny Magdoškové se jednoznačně dobře čte a považuji ji za vhodnou pro všechny čtenáře, kteří se zajímají o tematiku waldorfských škol, ať už se jedná o studenty středních pedagogických škol či vysokoškolské studenty, učitele waldorfských i tradičních škol, rodiče, kteří hledají

školku pro svoje dítě, nebo prostě jen zájemce o alternativní pedagogiku. Autorka srozumitelným a výstižným jazykem popisuje nejen vlastní zkušenosti s waldorfskou pedagogikou, ale rovněž teoretické pozadí Steinerovy pedagogiky.

Za hlavní přínos publikace považuji text popisující hnutí waldorfských škol na Slovensku a kapitolu věnovanou detailnímu vykreslení košické waldorfské mateřské školy, v níž autorka působí.

LITERATURA

Grecmanová, H., & Urbanovská, E. (1996). *Waldorfská škola*. Olomouc: Hanex.

Grunelius, E. M. (1992). *Výchova v raném dětském věku: školky s waldorfskou pedagogikou*. Praha: Baltazar.

Rýdl, K. (1994). *Alternativní pedagogické hnutí v současné společnosti*. Brno: M. Zeman.

Mgr. Šárka Klímová

*Univerzita Palackého v Olomouci, Pedagogická fakulta, katedra primární a preprimární pedagogiky;
e-mail: klimova.sar@gmail.com*